

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/469/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

237/2014. (VII. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője útján 2013. június 19-én előterjesztett előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. július 10-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője 2013. június 19-én postai úton terjesztette elő a panaszbeadványát.

I.

1) A jogi képviselő panaszbeadványában előadta, hogy a panaszos korábban élettársi kapcsolatban élt az élettárs Gy. város, P. u. 9. szám alatti ingatlanában. Az élettársi kapcsolat 2013. év április elején megszakadt azzal, hogy a fentiekben körülírt ingatlanban külön életvitelre rendezkedtek be. A panaszos az élettársi kapcsolat alatt vállalkozói tevékenységet végzett, ahol az élettárs alkalmazottként volt bejelentve.

A panaszos az ingatlanba nem jelentkezett be sem állandó, sem ideiglenes jelleggel, melynek „praktikus” indokát abban kívánja megjelölni, hogy az élettárs – a nem közös – gyermeke után 6 éven keresztül emelt összegű családi pótlékot és beiskolázási támogatást vett igénybe

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

arra való hivatkozással, hogy a gyermeket egyedülállóként neveli. (A volt élettárs tehát korábban valótlanul állította azt, hogy a panaszossal nem él élettársi kapcsolatban, mellyel álláspontja szerint megszegte a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. tv-ben foglaltakat.)

A volt élettárs kihasználva azt, hogy a panaszos semmilyen formában nem volt bejelentve a Gy., P. u. 9. szám alatti ingatlanba, az élettársi kapcsolat 2013. április elején bekövetkezett megszűnését követően 2013. június 11-ről 12-re virradó éjjel rendőri intézkedést kért valószínűsíthetően arra hivatkozással, hogy a panaszos jogosulatlanul tartózkodik az ingatlanban.

A jogi képviselő megjegyezte, hogy az esetek zömében a rendőrhatalóság ilyenkor nem tesz intézkedést, hiszen semmiképpen sem ismeri a tulajdoni, illetőleg használati viszonyokat, továbbá nincs tisztában azzal, hogy ki milyen jogcímen tartózkodik az ingatlanban, illetve van-e folyamatban a lakóingatlan vonatkozásában házastársi-, vagy élettársi közös vagyoni megszüntetés iránti eljárás, vagyoni-, illetve elszámolási vita, beruházások megfizetésére vonatkozó igény elbírálása. Tudomása szerint a pillanatnyi helyzetben soha nem kerül tisztázásra az sem, hogy a bentlakó bérleti, vagy szívésségi alapon használja az ingatlant, s hogy vele szemben birtokvédelmi eljárás van-e folyamatban.

A jelen esetben fenti, jogvitára is okot adó körülmények ismerete nélkül sajnálatos módon a Gy.-i Rendőrkapitányság munkatársai a helyszínen, az éjszakai órákban, az élettárs bejelentése nyomán felébresztették a panaszost, igazoltatták, illetve nála lévő vagyontárgyaival elszámoltatták, majd hozzájárulása nélkül édesanyja Gy. város, S u. 42/a. szám alatt lakcímére szállították.

Természetesen az eljárás során az ott-tartózkodás jogi hátterét és jogi alapját nem tárták fel, nem vizsgálták az eljáró rendőrök azt, hogy van-e jogalapja a bejelentőnek, nem hívták fel arra, hogy a bérleti szerződést vagy a szívésségi alapon történő használatra tekintettel a szívésségi lakáshasználat felmondását igazoló okiratot vagy bármilyen, az ingatlan használatával kapcsolatos eljárást igazoló dokumentumot mutasson be. Gyakorlatilag egy formálisnak tűnő bejelentés nyomán arra való hivatkozással történt meg a panaszos „átszállítása” egyik lakcímről a másikra, hogy nem tudta igazolni azt, hogy be lenne jelentkezve a Gy. város, P. u. 9. szám alatti ingatlanba.

Az eljáró rendőrségi dolgozók többszörösen megsértették a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) rendelkezéseit, hiszen annak 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Jelen esetben az is vizsgálat tárgyát képezheti, hogy törvényes volt-e az intézkedés, hiszen a panaszos sem a közbiztonságot, sem a közrendet nem veszélyeztette.

Amennyiben az Rtv. 29. §-át vizsgáljuk, úgy az ingatlanban tartózkodó panaszost értelem szerűen éjjel nem kellett volna igazoltatni, illetőleg nehezen képzelhető el, hogy a 34. § (1) bekezdés alapján elővezetését kellett volna elrendelni. Ehhez képest a panaszost gyakorlatilag A-ból B-be elszállították személyes ingóságaival együtt, megfosztva őt attól a lehetőségtől, hogy a volt élettárral szemben vagyoni, és elszámolási igényét, illetve a lakás használatának rendezését polgári peres eljárás keretein belül az ingatlan birtokosaként kezdeményezze.

A jogi képviselő álláspontja szerint a rendőri intézkedés nemcsak felháborító, hanem egyenesen megdöbbentő, hiszen a beadványában is felsorolt legalább fél tucat jogcímen tartózkodhatott az ingatlanban a panaszos anélkül, hogy azt lakcímkártyával kellett volna igazolnia. A volt élettárs pedig saját felróható magatartását előnyök szerzésére nem használhatná, hiszen állami támogatások igénybevétele miatt nem kívánta azt, hogy a panaszos az ingatlanba bejelentkezzen. Egyébként pedig ráutaló magatartással több éven keresztül biztosította a használatot, amelyet jogcím nélkül, rendőrségi intézkedés során kívánt megszüntetni, amely önmagában jogszerűtlen.

A rendőrség munkatársai elkövették azt a hibát, hogy a magánszférát illetően olyan jogvitába avatkoztak bele, aminek eldöntése polgári peres eljárás keretei közé tartozik. Emiatt az Rtv. alapján panaszbejelentést kíván előterjeszteni a rendőri intézkedéssel szemben, kérve az eljárás megindítását, a rendőri intézkedés jogszerűtlenségének megállapítását, különös tekintettel annak súlyára.

A jogi képviselő csatolta a Testület előtti eljárásban a panaszos képviseletére jogosító ügyvédi meghatalmazását.

2) A Testület felhívására a panaszos jogi képviselője 2014. augusztus 7-én kelt levelében az alábbiakat válaszolta.

a) A panaszos és volt élettársa egészen a rendőri intézkedés időpontjáig élettársi kapcsolatban éltek a Gy. város, P. u. 9. sz. alatti ingatlanban.

b) Az életközösség gyakorlatilag azzal szakadt meg, hogy 2013. június 11-éről 12-ére virradó éjszaka a panaszost a rendőrök az élettárs bejelentése alapján felébresztették, igazoltatták és hozzájárulása nélkül az édesanyja lakcímére szállították. Az érintettek a továbbiakban nem éltek együtt az ingatlanban.

c) A panaszos a fennálló élettársi kapcsolatra figyelemmel a rendőri intézkedés idején megfelelő jogcímen tartózkodott az ingatlanban, mivel az élettárs szíveséggé használatot biztosított számára.

A jogi képviselő kifejti még, hogy véleménye szerint veszélyes gyakorlat születne, ha a Testület érdemben nem bírálná el a panaszát és nem fejtené ki az ilyen rendőri intézkedéssel kapcsolatos jogi álláspontját.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez is. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az ügyeleti napló küldés leírása rögzíti, hogy a panaszos élettársa 2013. június 11-én 23 óra 39 perckor telefonon tett arról bejelentést, hogy nem akarja a lakásában látni már az élettársát, mivel oda nincs bejelentve, így a „távozásában” kéri a rendőrség segítségét. A rendőrök kiérkezésekor a panaszos már átadta a bejelentőnek a kulcsot és rövidesen távozott. Az intézkedő rendőrök (egy r. törm. és egy r. őrm.) 23 óra 45 perckor érkeztek ki a helyszínre, 0 óra 5 perckor fejezték be az intézkedést.

2) A rendőrség csatolta egy r. ftörm. 2013. július 1-jén kelt jelentését, amelyben előadta, hogy panaszos élettársa arról tett bejelentést², hogy 2013. június 10-én 21 óra körüli időben a panaszos megfenyegette a lakásban. A panaszos volt élettársa a magánindítvány tárgyában 30 napon belül kívánt nyilatkozni. Az élettárs június 27-én a személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy nem terjeszt elő magánindítványt, mert azóta az élettársa nem kereste, nem zaklatta ezért kérte az eljárás megszüntetését.

3) A r. törm. és a r. örm. 2013. július 18-án kelt közös jelentésében előadta, hogy 2013. június 11-én 23 óra 45 perckor Sz. T. r. zls. utasítására megjelent a panaszos volt élettársa lakásán, mivel onnan jogosulatlan tartózkodásról tettek bejelentést. A helyszínre kiérkezéskor a lakás előtt az utcán várta a rendőröket a bejelentő (a panaszos volt élettársa) és a testvére, aki a lakás előtt álló gépjárműben tartózkodott. A bejelentő elmondása szerint a lakásba azért nem ment be, mivel volt élettársával (a panaszos) már korábban megromlott a viszonyuk, és korábban megfenyegette a bejelentőt. Elmondta továbbá, hogy volt élettársa már huzamosabb ideje nem lakik a lakásban, de jelen pillanatban, a lakásban tartózkodik ittás állapotban annak ellenére, hogy oda nem engedte be. Hozzátette, hogy fél a lakásba bemenni, mert attól tart, hogy ha a férfi felébred, erőszakos magatartást fog tanúsítani, és ezért azt szeretné, hogy a férfi hagyja el az ingatlant.

Ekkor a rendőrök a bejelentővel és a testvérével bementek a lakásba, majd a bejelentő megmutatta, hogy melyik szobában fekszik a volt élettársa. A r. törm. a szoba résnyire nyitva lévő ajtajához lépett, az ajtót kinyitotta, majd a bejelentő felkapcsolta a szobában a villanyt. A szobába való belépésekor a jelentés szerint a rendőr azt látta, hogy ott fekszik egy férfi, akit második felszólításra sikerült felébreszteni.

Ekkor a rendőr az ágyon fekvő férfinak köszönést követően bemutatkozott és elmondta, hogy milyen ügyben hívták ki, valamint igazoltatás céljából egy személyazonosító igazolványt és egy lakcímkártyát kért, annak érdekében, hogy megállapítsa az ágyon fekvő férfi jogszerű tartózkodását. Az ágyon fekvő férfi a kérésnek eleget tett és átnyújtotta a kért okmányokat. A rendőr megállapította, hogy a panaszos a kérdéses lakásba nincs bejelentkezve.

Ekkor szóban nyilatkoztatta a panaszost, hogy milyen jogcímen tartózkodik a lakásban. Erre a panaszos azt felelte, hogy volt élettársával megromlott a viszonya és már huzamosabb ideje nem lakik a fenti lakcímen, csak alkalmanként tartózkodik ott, de aznap késő délután végzett a munkában, majd a lakásba ment és mivel akkor még nem tartózkodott senki otthon, elfogyasztott pár üveg sört, és lefeküdt. Az intézkedés alatt, a beszélgetés során a panaszos leheletén enyhe alkoholszag érződött.

Ezt követően a rendőr elmondta a panaszosnak, hogy volt élettársa azért hívta ki a rendőrséget, mivel nem szeretné, hogy tovább a lakásban tartózkodjon, továbbá tájékoztatta a panaszost, hogy mivel nincs a fenti ingatlanba bejelentve és volt élettársa engedélye nélkül ment be, a magánlaksértés szabálysértést követte el. Felhívta figyelmét arra is, hogy amennyiben hajlandó önkéntesen távozni a lakásból, abban az esetben az általa elkövetett fenti szabálysértés miatt szankcióként figyelmeztetést alkalmaz. Ezt a panaszos a helyszínen megértette és tudomásul vette.

Ezek után a rendőr szóban nyilatkoztatta a panaszos volt élettársát arról, hogy a panaszos ellen kívánja-e a megelőző távoltartást mint rendőri intézkedést, aki elmondta, hogy

² A jelentés nem jelöli meg, de az iratanyagból kitűnik, hogy ez a 2013. június 11-én 15 óra 43 perckor személyesen tett bejelentés.

amennyiben a panaszos hajlandó önszántából távozni az ingatlanból és nem tér többet vissza, abban az esetben semmiféle rendőri intézkedést nem kér. A panaszos a volt élettársának ígéretet tett, hogy békén hagyja és nem megy többet vissza.

Ezt követően a panaszos elmondta, hogy mivel késő van csak a szülei házához tud menni, ami Gy. város, S. utca 42/a. szám alatt található. Ezt követően az élettársa és annak testvére jelenlétében felhívta édesapját és közölte vele, hogy kb. 10 perc múlva hazamegy és kérte, hogy nyissa ki az utcai ajtót. A telefonbeszélgetést követően a panaszos önkéntesen átadta volt élettársának a lakáskulcsot, illetve az utcai ajtókulcsot, majd megölelte és elbúcsúzott tőle. A panaszos az ölelést követően még egy kérdést tett fel volt élettársának: „Miért csinálod ezt velem?”, majd a rendőrhöz fordult és arra hivatkozva, hogy ittas állapotban van, és nincs ebben az órában tömegközlekedés, amivel Gy. város, P. utca 9. szám alól a S. utca 42/a. szám alá menjen, kérte, hogy a rendőrautóval kísérik végig, amíg átmegy a saját gépkocsijával. Ekkor a rendőr elmondta neki, hogy ezt nem teheti meg, majd ekkor a panaszos azt kérte a bejelentő és a testvére jelenlétében, hogy vigyék haza a rendőrök.

Az intézkedés során a panaszos és volt élettársa mindvégig higgadtan és tisztelettudóan viselkedtek egymással.

Miután a panaszos ismételtén kérte a rendőröket, hogy vigyék haza a szolgálati gépjárművel, tekintettel azon körülményekre, hogy éjszaka már semmiféle tömegközlekedés nem jár a városban, nagy a távolságra (kb. mintegy 6 km) a két ingatlan közt, illetve arra, hogy ebben az enyhén ittas állapotában semmiféle járművel nem tud közlekedni, hazaszállították.

A panaszos hazaszállításáról rendőri jelentés készítése, illetve azzal összefüggésben biztonsági intézkedés alkalmazása nem vált szükségessé.

A rendőri jelentés utal rá, hogy a panaszos hazaszállítására azért volt lehetőség, mert a gépkocsizó járőrszolgálat ellátása során a Gy. város, S. utca 42/a. szám nem esik az 1-es számú gépkocsizó járőrszolgálati útirányon kívülre és elintézése nem igényelt külön eltérést a járőrkörzetből.

A hazaszállítását követően a panaszos megköszönte a rendőröknek a jóindulatukat, illetve azt, hogy a magánlaksértés szabálysértés elkövetése miatt szankcióként figyelmeztetést alkalmaztak. Ezt követően a panaszos jogi felvilágosítást kért arra való tekintettel, hogy volt élettársával kb. 8 évet éltek együtt, csak anyagi okok miatt nem jelentkezett be az ingatlanba, valamint elmondta, hogy a foglakozása asztalos, így a lakásban levő bútorokat mindet ő készítette. De ezt bizonyítani nem tudja, de a bútorokat mindenféleképpen el akarja hozni. Hozzátette, hogy a lakáson is sok felújítást végzett el.

Ezt követően a r. törm. ellátta a panaszost a megfelelő jogi felvilágosítással, valamint azt tanácsolta neki, hogy a vagyonmegosztási problémákkal forduljon ügyvédhez, illetve felhívta figyelmét a panasztételre vonatkozó lehetőségre is, majd mintegy 5 perc beszélgetést követően a rendőrök távoztak.

A fenti cselekményről írásos rendőri jelentés azért nem készült, mivel a helyszínen egyik fél sem kért egyéb rendőri intézkedést.

4) A rendőrség csatolt a Pro-mobil kimutatást, ami szerint 2013. június 11-én 23 óra 51 perckor a rendőrök a bejelentésben érintett lakcímen voltak, majd 0 óra 25 perckor pedig a S. u. 42. sz. alatt, a rendszer 0 óra 31 perckor már a szomszéd ingatlanból érzékelte a jelet.

5) A kapitányságvezető 2013. július 18-án kelt átiratában ismertette a panaszolt rendőri intézkedést és körülményeit. Az átirat az alábbi többletinformációkat tartalmazza: A panaszos élettársa 2013. június 11-én 15 óra 43 perckor a Gy.-i Rendőrkapitányságon is bejelentést tett, személyesen azért, mert az élettársa zaklatja őt. A bejelentés szerint a férfi (a panaszos) az ingatlanba nincs bejelentkezve, a kulcsokat nem adta vissza, ittás állapotban megjelenve a mindennapi életvitelébe beleavatkozik és meg is fenyegette. A személyes bejelentés nyomán a Gy.-i Rendőrkapitányságon feljelentés-kiegészítést rendeltek el 2013. június 13-án, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 176/A. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző zaklatás vétségének gyanúja miatt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 172/A. § (1) bekezdésére tekintettel. A feljelentést 2013. július 1-jén jogerősen elutasították a Be. 174. § (1) bekezdés e) pontja alapján tekintettel a (2) bekezdés rendelkezéseire (magánindítvány hiánya miatt).

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a bejelentésről készült hangfelvételt.

Eszerint a panaszos élettársaként bemutatkozó személy előadta, hogy már aznap (2013. június 11-én) délután volt a panaszos fenyegetése miatt feljelentést tenni azzal, hogy még megpróbál beszélni a férfivel, hogy távozásra bírja, de az élettársa nem beszélt vele, berúgott és lefeküdt aludni, ezért segítséget szeretne kérni. Az ügyeletes erre megkérdi, hogy „Akkor abban kéri a segítségünket, hogy pateroljuk ki?” A bejelentő elmondja, hogy a lehetőségeiről szeretne tájékozódni, és segítséget kér. Hozzáteszi, hogy a férfi nincs bejelentkezve az ingatlanba.

Az ügyeletes elmondja, hogy az tartózkodhat az ingatlanban, aki oda be van jelentkezve, vagy az, akinek az oda bejelentkezett személy megengedte. Ezután megkérdezi, hogy van-e az élettársnak bármilyen tulajdona az ingatlanban? A bejelentő azt válaszolja, hogy nincs. Az ügyeletes erre közli, hogy „akkor simán ki lehet rakni onnan.” A bejelentő elmondja erre, hogy félnek tőle, mert részegen, lefürdetlenül feküdt le, és nem tudja, mi lesz, ha józanodik. Utal rá, hogy a férfi már többször fenyegetőzött, ezért tett feljelentést is.

Az ügyeletes ezt követően megkérdi, hogy az élettársa hova tudna menni, amire a nő azt válaszolja, hogy az édesanyjához, mivel ők is Gy. városban laknak. Az ügyeletes megkérdi, hogy nem lehetne-e várni másnapig, hogy reggel „normálisan” beszélni vele. Erre a bejelentő elmondja, hogy aznap is normálisan akart vele beszélni, de már bontogatta is a söröket. Előző nap is el kellett mennie otthonról, odahívta a testvérét is a bejelentő. Ugyanúgy berúgott a férfi aznap is, ahogyan előző nap is, és csak azt mondja, hogy „akkor majd elviszik a rendőrök”.

Erre az ügyeletes közli, hogy ők nem viszik el, mert.. Csak annyi, hogy kimennek a járőrök, „jó, B. pakolja össze a cuccait és távozzon”, ha olyan állapotban van, hogy magához lehet téríteni. A bejelentő megjegyzi, hogy a férfi annyira nem rúgott be. Az ügyeletes ekkor megkéri a bejelentőt, hogy döntsön, mit szeretne. A bejelentő ezt a verziót kéri, és akkor ő is haza megy. Erre az ügyeletes megállapítja, hogy akkor ezek szerint a bejelentő nincs is otthon, és akkor lehet, hogy időközben a férje már önként távozott. A bejelentő közli, hogy biztosan nem... Hozzáteszi, hogy egyébként nem a férje, élettársi kapcsolat volt. Ezután rögzítik a helyszínt és a bejelentő nevét. A bejelentő ezt követően kéri, hogy a délutáni bejelentést is nézzék át. Az ügyeletes erre azt válaszolja, hogy az nem szükséges, az ettől

független dolog, kimennek és távozásra szólítják fel. „Egy valóperhez...” A délutáni bejelentése – ahogyan az ügyeletes most átgondolja a dolgot – felesleges volt, „mert ennek az a lényege, hogy megszabaduljon tőle magyarul”. Erre a bejelentő helyesel, hogy „így van”. Az ügyeletes akként folytatja, hogy felesleges volt a fenyegetés miatt feljelentést tenni, majd járhatnak idézésre, többször be kell majd menni rendőrségre, bíróságra, a bíróságon külön feljelentést kell tenni, stb., stb. Elsődlegesen ezt kellett volna kérni, távozásra szólítani fel, ha nem megy el, akkor szólni a rendőröknek, és majd ők távozásra szólítanak fel. A lényeg, hogy nem kell visszaengedni. Ha van kulcs, akkor le kell cseréltetni a zárat.

A bejelentő közli, hogy igen, azt holnap megcsinálják, majd megkérdi, hogy mikor érne ki a rendőrök. Az ügyeletes erre közli, hogy jelenleg másik küldésben vannak, úgyhogy kb. 5 perc múlva.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat), továbbá egyéb jogszabályok és ORFK utasítások rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166. § (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Btk. 176. § rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. [(1) Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére vagy megtevesztéssel a) éjjel, b) fegyveresen, c) felfegyverkezve, d) csoportosan bemegy vagy ott bent marad.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott módon, a (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a (2) bekezdésben meghatározott módon mást megakadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

(4) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a (2) bekezdésben írt módon követik el.]

A magánlaksértésnek mind a szabálysértési, mind a bűncselekményi alakzatának elkövetői csak magánindítványra büntetendők.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlannal kapcsolatos vitáról, illetve arról, hogy a bejelentő élettársa – aki magatartásával félelmet kelt a bejelentőben – jogosulatlanul tartózkodik a bejelentő lakásában, aki az eltávolításában kéri a rendőrség segítségét.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlannál tartózkodó személyek (bejelentő vagy az élettárs) valamelyike a magánlaksértés szabálysértését követik el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

i) A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más

módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A rendőri jelentések szerint a helyszínen a rendőrök meghallgatták a bejelentőt, aki elmondta, hogy a volt élettársával megromlott a viszonya, a férfi már jó ideje nem tartózkodik a lakásban, azonban most ott van ittas állapotban, anélkül, hogy oda beengedte volna, és fél, hogy erőszakos lesz, ha felébred. A rendőrök bementek a lakásba, felébresztették a panaszoszt, majd elmondták a jövetelük okát és igazoltatták a panaszoszt. A panaszos irataiból megállapították, hogy nincs bejelentkezve a lakásba. A panaszos a meghallgatása során elismerte, hogy valóban megromlott a viszonya a volt élettársával és már huzamosabb ideje csak alkalmanként tartózkodik a lakásban. Mivel aznap későn végzett, odament és mivel nem volt otthon senki, a lakásban elfogyasztott pár sört, majd lefeküdt. A rendőr ezt követően közölte vele, hogy mivel nincs bejelentkezve és a volt élettársa engedélye nélkül ment be, a panaszos elkövette a magánlaksértés szabálysértését. Amennyiben önként távozik, akkor csak figyelmeztetést alkalmaz vele szemben. Ezt a panaszos tudomásul vette. A bejelentő pedig, mivel a panaszos önként távozott, nem kérte megelőző távoltartás elrendelését. Ezt követően a rendőrök a panaszos többszöri kérésére, (az ittasága és a tömegközlekedés hiánya miatt) testi épségének megóvása érdekében átszállították a panaszoszt a szüleihez.

Ezzel szemben a panaszbeadvány tartalma szerint a panaszos és a bejelentő osztott lakáshasználat mellett használta az ingatlant. A panaszos azért nem jelentkezett be korábban az ingatlanba, hogy a volt élettársa egyedülállóként emelt összegű családi pótlékot tudjon igényelni. Az éjszakai órákban a bejelentésre kikerkező rendőrök felébresztették, igazoltatták, a nála lévő vagyontárgyakkal elszámoltatták a panaszoszt, és anélkül szállították át a szülei címére, hogy feltárták volna lakáshasználathoz való jogosultságát, és semmilyen iratot nem kértek arra vonatkozóan, hogy a bejelentő azon állítása, hogy a panaszos nem használhatja az ingatlant, megfelel-e a valóságnak. Az átszállítása gyakorlatilag arra hivatkozással történt meg, hogy nem tudta igazolni, hogy be lenne jelentkezve az ingatlanba.

A rendőrség és a panaszos előadása több helyen ellentmond egymásnak, abban azonban egybevág, hogy a panaszos rendelkezett kulccsal az ingatlanhoz.

A rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható egyrészt az, hogy a panaszos és a bejelentő között milyen kapcsolat áll az intézkedés idején fent (a bizonyítékok egyszer mint élettársra, máskor mint volt élettársra vagy férjre hivatkoznak a férfira), másrészt az, hogy a panaszos lakásban való tartózkodása jogszerű volt-e vagy sem. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy valamikor korábban a panaszos egy polgári jogi ügylet (élettársi viszony vagy szívésségi lakáshasználat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban. Ezt a tényt erősíti önmagában az is, hogy a panaszosnak volt kulcsa a lakáshoz, ami egyúttal meg is kérdőjelezi a bejelentő előadását arról, hogy a panaszos ne használná rendszeresen a lakást. Hiszen amennyiben a panaszos jogosultsága valóban megszűnt volna az ingatlanhoz, és volt élettársa ezt érvényesíteni kívánta volna, akkor egyrészt a panaszosztól visszakérte volna az élettársa a kulcsot, másrészt ennek hiányában az élettárs nyilván zárat cserélt volna. Ezen két mozzanat hiánya ugyanakkor pontosan a lakáshasználathoz történő élettársi hozzájárulás meglétét valószínűsíti.

A lakáshasználót (akkor is ha egy korábbi felmondás folytán esetlegesen ez a jogcíme már megszűnt) pedig megilleti a birtokvédelem és a házijog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú a joggyakorlat számára

iránymutató döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi - bizonyos mértékben méltányolható okból - a lakás használatának megszüntetésére és a lakás átadására hívta fel].

A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a benttartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házijog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házijog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használatát, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

A rendelkezésre álló hangfelvételtől kitűnik, hogy a bejelentő elmondta, hogy a panaszos korábban megfenyegette, ám azt, hogy a fenyegetés miben állt, nem részletezte. A rendőri jelentés szintén hivatkozik erre a bejelentői előadásra. A jelentés ugyanakkor egyáltalán nem számol be arról, hogy ebben a kérdésben akár a panaszost, akár a bejelentőt a rendőrök a helyszínen nyilatkoztatták volna, rákérdeztek volna arra, hogy miben állt ez a fenyegetettség érzés. (Sőt a hangfelvétel tanúsága szerint az ügyeletes úgy vélte, hogy a lakáshasználat jogszerűségének megítélésében egyáltalán nincs jelentősége a korábbi fenyegetésnek, nem is rögzítette a küldési leírásban ezt a tényt.) Ez a körülmény a tényállás megfelelő feltárása mellett akár alapot is adhatott volna a panaszos eltávolítására, mivel a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Táv.tv.) 6. § (2) bekezdésének a) pontja lehetővé teszi, hogy a rendőrség hivatalból elrendelje a távoltartást, akár a bántalmazott fél akarata ellenére is.

A jelentésekből az is kitűnik, hogy a rendőrök a helyszínen semmilyen egyéb módon nem győződtek meg arról, hogy a panaszos életvitelszerűen használja-e a lakást, noha erre lett volna lehetőségük, és segítette volna őket a felmerülő kérdések megítélésében (pl. vannak-e ruhái vagy tisztálkodási eszközei a lakásban).

A Testület álláspontja szerint a rendőrség tehát többször is mulasztott az intézkedés során. Egyrészt akkor, amikor a tényeket nem tárta fel kellően, nem nyilatkoztatta a feleket a közöttük lévő lakáshasználatot biztosító jogviszonyról vagy annak megszüntéről, arról, hogy a felek közti élettársi kapcsolat megszűnt-e és ha igen, akkor mikor szűnt meg (a bejelentés hanganyaga szerint ugyanis a bejelentő a panaszosról mint élettársáról, nem pedig mint volt élettársáról beszél). Mulasztott továbbá akkor is a rendőrség, amikor a helyszínen intézkedő rendőrök nem ellenőrizték, hogy van-e valamilyen arra utaló jel a helyszínen, hogy a panaszos valóban nem lakik életvitelszerűen a lakásban. Szintén rendőri mulasztás történt akkor, amikor a rendőrök – a zaklatásra, fenyegetésre utaló előadást egyszerűen figyelmen kívül hagyva – nem vizsgálták meg, hogy fennállnak-e a Táv. tv. szerinti ideiglenes megelőző távoltartás feltételei, és nem tartották be a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható

ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról szóló 37/2009 (OT.22.) ORFK utasítás előírásait. Nem tekinthető elégségesnek ezen mulasztás kiküszöbölésére a rendőrségnek az a cselekménye, hogy nyilatkoztatták a bántalmazás esetleges áldozataként jelen lévő felet az állítólagos bántalmazó fél jelenlétében arról, hogy akarja-e a távoltartást. Mivel a bántalmazott fél jellemzően érzelmi vagy más függőségi viszonyban van a bántalmazóval, így jelenlétben kétséges, hogy a sérelmére elkövetett bántalmazásról őszintén, teljes nyíltsággal nyilatkozna, még akkor is, ha a hozzátartozók közötti bántalmazói magatartásnak egyértelmű jelei vannak.

A rendőri jelentés azon pontja, ami szerint a bejelentőt nyilatkoztatták a megelőző távoltartás kérdésében, ráadásul szintén azt erősíti meg, hogy a rendőrök nem hallgatták meg a feleket az élettársi kapcsolat fennállta/megszűnte tekintetében, mivel a Táv. tv. 1. § (5) bekezdése az intézkedés időpontjában még nem tette lehetővé a volt élettársak viszonylatában az ideiglenes megelőző távoltartás³ alkalmazását. Ha pedig a feleket élettársaknak tekintették a rendőrök, az önmagában megkérdőjelezi a magánlaksértés szabálysértésének a fennálltát a panaszos vonatkozásában egy közös használatú ingatlan esetében.

A fenti tények feltárása nélkül tehát a Testület álláspontja szerint nem jelenthette volna ki az intézkedő rendőr, hogy a panaszos szabálysértést követett el, hiszen a használat jogcímét, illetve annak fennálltát vagy megszűntét nem tisztázta, ennél fogva távozásra sem hívhatta volna fel a panaszost. (*E körben a Testület hivatkozik a 105/2012. (III. 21.) számú és a 196/2013. (VII. 3.) számú állásfoglalásában kifejtettekre.*) Az ideiglenes megelőző távoltartás szükségessége kérdésében pedig szintén további tényfeltárás lett volna indokolt, így önmagában a bejelentő fenyegetésre vonatkozó előadása szintén nem lehetett az eltávolítás alapja. (Ráadásul az ilyen alapú „eltávolításról”, azaz az ideiglenes megelőző távoltartásról írásba foglalt határozatot kellett volna a rendőrségnek hoznia, és a határozatot a Táv. tv. 9. § alapján kézbesíteni kellett volna mindkét félnek, amely az intézkedés óta eltelt időben sem történt meg.) Ehelyett a rendőröknek a Testület álláspontja szerint az adott helyzetben kötelességük volt megadni a szükséges jogi tájékoztatást a feleknek egyrészt a tekintetben, hogy az ügy eldöntésére nekik nincs hatáskörük (mivel a lakáshasználat, illetve a tulajdonjog rendezésének kérdése bírósági hatáskörbe tartozik), másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhetnek érvényt. Emellett a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna térnie, hogy a bejelentő önkényesen, jogerős bírósági ítélet vagy más hatósági határozat nélkül nem zárhatja ki az ingatlanból a panaszost, még akkor sem, ha a lakáshasználatra vonatkozó jogosultsága a tulajdonos szerint megszűnt és emiatt a felek között vita van a lakáshasználat kérdésében.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve intézkedtek akkor, amikor a panaszost felszólították, hogy hagyja el az ingatlant, mivel az erre esetleges jogi lehetőséget adó ideiglenes megelőző távoltartás kérdésében nem is vizsgálták a helyszínen, egyéb – az eltávolítást lehetővé tevő – jogcím pedig az iratok alapján nem volt megállapítható, ezért sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a tulajdonjoghoz való joga. Továbbá a rendőrök nem tettek eleget az Rtv. 24. § szerinti tájékoztatási és az Rtv. 13. § szerinti intézkedési kötelezettségüknek, ezért ennek kapcsán is sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

³ Megjegyzi a Testület, hogy a rendőri jelentés tartalmával ellentétesen a megelőző távoltartást a rendőrség nem rendelheti el, csupán az ideiglenes megelőző távoltartás kérdésében rendelkezhet. (Ld. Táv. tv. 6.§ és 13. §.)

2) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés alatt igazoltatták.

Az Rtv. 29. § szerint rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

A fentiekben kifejtettek szerint a helyszínen rendelkezésre álló információk alapján az intézkedés kezdetén nem volt megállapítható, hogy a panaszos vagy pedig a bejelentő helyezkedett-e magatartásával a jogszerűtlenség talajára, és hogy melyikük követett el magatartásával szabálysértést.

A fentiek miatt, illetve a rendőri intézkedéshez szükséges volt a bejelentő, illetve az ügyben érintett másik fél személyazonosságának megállapítása, és a nyilatkozatuk rögzítése.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint önmagában a panaszos igazoltatása nem sértette a panaszos személyi adatok védelméhez fűződő jogát.

3) *Noha az intézkedést nem a bejelentést fogadó ügyeletes foganatosította, szükségesnek látja megjegyezni, hogy az intézkedő rendőröket az ügyeletes irányította a helyszínre, ezért az általa lefolytatott beszélgetés (és így saját, magánjellegű meggyőződése) a rendőri intézkedés foganatosítására hatást gyakorolhatott.*

Az ügyeletes a beszélgetés során a bejelentőt többszörösen félre tájékoztatta. Egyrészt olyan jogi fejtegetésbe bocsátkozott arról, hogy csak az oda bejelentett személy tartózkodhat az ingatlanban, ami önmagában nem állja meg a helyét, különös tekintettel arra a tényre, hogy a beszélgetés során a panaszost a bejelentő élettársaként, illetve házastársaként azonosítja. Másrészt, amikor a bejelentő a lehetőségeiről kért tájékoztatást, akkor a házastársak/élettársak vitája vonatkozásában az ideiglenes megelőző/ megelőző távoltartás lehetőségét egyáltalán nem említette a rendőr, illetve az egyéb jogi lehetőségekről (birtokvita, peres út) sem tájékoztatja őt. Sőt a bejelentő korábbi fenyegetés miatt tett feljelentését egyértelműen ignorálja az esettel kapcsolatban, pedig egy esetleges családon belüli erőszak vagy annak kilátásba helyezése már egyértelműen intézkedési kötelezettséget keletkeztetett volna a rendőrség oldalán. Harmadrészt a rendőr a panaszos feljelentését teljesen feleslegesnek és szükségtelennek minősíti, s helyette a bejelentőt a záruk lecserélésére buzdítja.

Az eset kapcsán felmerült mulasztások, és egyéb visszasságok miatt a Testület ehelyütt ismét megjegyzi, hogy az utóbbi időben jelentős számban elszaporodtak az olyan jellegű jogviták, amelyben a tulajdonos és a bérlő, szíveségi lakáshasználó vagy a volt házastársak, volt

élettársak használathoz való joga vitás, és amelyekben a felek rendőri segítséget kérnek. Emiatt szükséges, hogy a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadjanak egy módszertani útmutatót az ilyen helyzetek kezeléséről, illetve, hogy a rendőröket akár továbbképzés vagy előadás formájában megfelelő tájékoztatás a tulajdonos és a bérlő/használó alapvető jogosultságairól, így egy megfelelően lefolytatott rendőri intézkedéssel, az annak keretében megvalósult tájékoztatással ugyanis számos, a későbbiekben elmérgesedő jogvita megelőzhető lenne.

Ismételten felhívja továbbá a Testület a rendőrség figyelmét arra, hogy szükséges lenne ilyen jellegű jogvitáknál a helyszínen tapasztalt tények valamilyen – az intézkedésben érintett felek által kikérhető módon történő – dokumentálása, mivel ez jogos igénye az állampolgároknak a későbbi jogérvényesítésüket megkönnyébbítendő.

IV.

A bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett. Ugyanakkor a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve intézkedtek akkor, amikor a panaszost felszólították, hogy hagyja el az ingatlant, ezért sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a tulajdonjoghoz való joga. Továbbá a rendőrök nem tettek eleget az Rtv. 24. § szerinti tájékoztatási és az Rtv. 13. § szerinti intézkedési kötelezettségüknek, ezért ennek kapcsán is sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület álláspontja szerint önmagában a panaszos igazoltatása nem sértette a panaszos személyi adatok védelméhez fűződő jogát.

A fent összefoglalt sérelmek a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokolttá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az Országos Rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. július 10.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag